

Suvestinė redakcija nuo 2024-12-18

Įsakymas paskelbtas: TAR 2021-12-23, i. k. 2021-26728

**VALSTYBINĖS MOKESČIŲ INSPEKCIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS
VIRŠININKAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL MOKESČIŲ MOKĖTOJO TURTO AREŠTO TAIKYMO TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO**

2021 m. gruodžio 23 d. Nr. VA-93
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 33 straipsnio 15 punktu, 95 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 101 straipsniu ir Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 22.9 papunkčiu, siekdama padidinti turto arešto taikymo efektyvumą,

Preambulės pakeitimai:

Nr. [VA-105](#), 2024-12-17, paskelbta TAR 2024-12-17, i. k. 2024-22302

t v i r t i n u Mokesčių mokėtojo turto arešto taikymo taisykles.

Viršininkė

Edita Janušienė

MOKESČIŲ MOKĖTOJO TURTO AREŠTO TAIKYMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokesčių mokėtojo turto arešto taikymo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato bendruosius pagrindinius kriterijus, kuriais vadovaujamosi, taikant mokestinės prievolės įvykdymo užtikrinimo būdą – turto areštą, ir turto arešto taikymo tvarką.

2. Taisyklės parengtos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 95 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 101 straipsniu, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksu (toliau – CPK) bei kitais teisės aktais.

3. Visos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos atitinka mokesčių įstatymuose ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS APLINKYBĖS, KADA TAIKOMAS TURTO AREŠTAS

4. Turto arešto procedūra taikoma, jei:

4.1. mokesčių mokėtojas atitinkamo mokesčio įstatymo nustatyta tvarka nesumokėjo mokesčio ir su juo susijusių sumų arba gaunama informacijos, kad turto areštas būtinas, siekiant užtikrinti efektyvų mokestinės nepriemokos išieškojimą;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [VA-105](#), 2024-12-17, paskelbta TAR 2024-12-17, i. k. 2024-22302

4.2. mokesčių administratoriui priėmus sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, yra pavojus, kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti, todėl gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų. Mokestinio ginčo metu priėmus sprendimą panaikinti mokesčių administratoriaus sprendimą ir pavesti mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą bei priimti naują sprendimą, turto areštas lieka galioti;

4.3. patikrinimo, ar teisingai apskaičiuotas ir sumokėtas mokestis, metu nustatoma atitinkamo mokesčio įstatymų pažeidimų ir yra pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti, todėl gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų. Šiuo atveju gali būti areštuojamas tik toks mokesčių mokėtojo turtas, kuris registruojamas atitinkamo turto registre, taip pat mokesčių mokėtojui grąžintina mokesčio permoka (skirtumas).

III SKYRIUS TURTO AREŠTO TAIKYMO KRITERIJAI

5. Reikšmingomis aplinkybėmis (kriterijais), kurioms esant konstatuojama, kad yra pavojus (rizika), kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, parduoti ar kitokiu būdu jo netekti, todėl gali būti sunku arba neįmanoma išieškoti mokesčio ir su juo susijusių sumų ir todėl inicijuojamas mokesčių mokėtojo turto areštas, laikomi tokie nustatyti faktai:

5.1. turintis daugiau kaip 1/2 visų balsų tarp juridinio asmens dalininkų (akcininkų, savininkų, pajininkų ir pan.) arba nuosavybės teisę į daugiau kaip 1/2 juridinio asmens turto dalį

juridinio asmens dalininkas (toliau – pagrindinis dalininkas) yra bent vieno kito juridinio asmens, kuris turi išieškamų mokestinių nepriemokų, pagrindinis dalininkas;

5.2. iš Lietuvos Respublikos prokuratūros, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ar / ir kitų valstybės institucijų, bankų ar / ir kitų organizacijų gauta informacijos, kad mokesčių mokėtojo atžvilgiu atliekamas tyrimas už nusikaltimus ar / ir baudžiamuosius nusižengimus ekonomikai ir verslo tvarkai (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) XXXI skyrius), finansų sistemai (BK XXXII skyrius), nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams (BK XXVIII skyrius) arba mokesčių mokėtojas (jo vadovas) per paskutinius 2 metus yra baustas už paminėtus nusikaltimus ar baudžiamuosius nusižengimus;

5.3. mokesčio patikrinimo metu identifikuojami mokesčių slėpimo požymiai, kai yra pagrindas mokesčius apskaičiuoti pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, kai identifikuojami mokesčių vengimo požymiai, kai mokesčių mokėtojo sandoris, ūkinė operacija ar bet kokia jų grupė sudaryti, siekiant mokesstinės naudos;

5.4. mokesčių administratoriui mokesčių mokėtojas nepateikia mokesčiams apskaičiuoti ir / ar kontrolės veiksams atlikti būtinų dokumentų ir / ar nesudaro sąlygų atlikti turto apžiūrą mokesčių mokėtojo patalpose ar veiklos vykdymo teritorijoje;

5.5. didelės vertės (daugiau kaip 50 procentų balansinio turto vertės) mokesčių mokėtojo turto (jeigu likusio mokesčių mokėtojo turto nepakanka mokesčiams ir su jais susijusioms sumoms padengti) paskutiniu tikrinamuoju laikotarpiu yra perleista ar parduota tretiesiems asmenims, kurie už jiems pateiktą turtą nėra atsiskaitę, išskyrus atvejus, kai tai yra susiję su būdinga mokesčių mokėtojui veikla, taikant atidėto mokėjimo terminą;

5.6. mokesčių mokėtojui – juridiniam asmeniui, papildomai apskaičiavus mokėtinas mokesčių sumas, šias sumas pridėjus prie jo pagal paskutinio turimo balanso duomenis įsipareigojimų, apskaičiuota suma viršytų turto vertę, kuri mažinama realizuotu privalomai registruotinu turtu po paskutinio turimo balanso pateikimo, ir mokesčių mokėtojas būtų laikomas nemokiu pagal Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo 2 straipsnio 7 dalį;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [VA-105](#), 2024-12-17, paskelbta TAR 2024-12-17, i. k. 2024-22302

5.7. mokesčių mokėtojas vykdo veiklą, susijusią su turto, į kurį būtų nukreiptas areštas, pardavimu;

5.8. mokesčių mokėtojas mokesčio ginčo ar mokesčio patikrinimo metu yra perleidęs registruotiną turtą (jo dalį) ar vykdo su tokio turtu perleidimu susijusius veiksmus;

5.9. mokesčių mokėtojo atžvilgiu yra taikomi priverstinio išieškojimo veiksmai;

5.10. per paskutinius 2 metus mokesčių mokėtojas (jo vadovas) yra baustas už Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 120 straipsnyje nustatytą administracinį nusižengimą (kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės ir tvarkos pažeidimą, pareiškimo dėl bankroto bylos iškėlimo nepateikimą ar pavėluotą pateikimą teismui, kreditorių susirinkimų nesuaukimą įstatymuose numatytais atvejais);

5.11. mokesčių mokėtojas nevykdo Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 58 straipsnio 3 dalyje nustatytos pareigos ir laiku neteikia Juridinių asmenų registro tvarkytojui finansinių ataskaitų, todėl nėra galimybės įvertinti mokesčių mokėtojo – juridinio asmens, mokumo, balansinio turto ir įsipareigojimų;

5.12. mokesčių mokėtojas neturi sąskaitų Lietuvos kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigose arba per turimas sąskaitas per paskutinius 6 mėnesius nevyko pinigų judėjimas;

5.13. mokesčių mokėtojui inicijuota nemokumo procedūra ar yra inicijuota juridinio asmens likvidavimo procedūra juridinių asmenų registro iniciatyva;

Papildyta papunkčiu:

Nr. [VA-105](#), 2024-12-17, paskelbta TAR 2024-12-17, i. k. 2024-22302

5.14. nustatomos kitos konkrečios aplinkybės, sudarančios pagrindą pagrįstai manyti, kad mokesčių mokėtojas jam priklausantį turtą gali paslėpti, perduoti ar kitu būdu jo netekti.

Papunkčio numeracijos pakeitimas:

Nr. [VA-105](#), 2024-12-17, paskelbta TAR 2024-12-17, i. k. 2024-22302

6. Turto areštas netaikomas, kai nustatytos aplinkybės, kurios leidžia daryti išvadą (atsižvelgiant į mokesčių mokėtojo finansinės atskaitomybės dokumentų, oficialių registru duomenis (turto vertę ir jo rūšį, pajamas ar pelną (nuostolį), taip pat jų pokyčius, draudimo polisus, ūkinės-komercinės, finansinės veiklos rodiklius, jų pokyčius ir kitus duomenis), ar turima kitos informacijos, kad mokesčių mokėtojo turto pakaks mokesčiams ir su jais susijusioms sumoms padengti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [VA-105](#), 2024-12-17, paskelbta TAR 2024-12-17, i. k. 2024-22302

IV SKYRIUS AREŠTUOJAMAS TURTAS

7. Prieš taikant turto areštą, atsižvelgiama į šiuos faktus:

7.1. gali būti areštuojamas tik toks turtas, į kurį pagal CPK gali būti nukreiptas išieškojimas. Mokesčių mokėtojo turto areštuojama tiek, kad būtų galima realiai ir visiškai užtikrinti mokestinių nepriemokų arba galinčių atsirasti mokestinių nepriemokų išieškojimą;

7.2. prioritetinis turto arešto objektas turi būti įvertintas, atsižvelgiant į numatytą CPK pagal asmens rūšį išieškojimo iš skolininko turto eilę, taip pat būtina išanalizuoti areštuojamo turto vertę, likvidumą, nusidėvėjimą, jo būklę, kitų institucijų turtui taikytas laikinasias apsaugos priemones;

7.3. fizinio asmens turtas areštuojamas, jei prieš tai buvo pritaikytos geranorišką mokestinių nepriemokų sumokėjimą skatinančios priemonės, pvz.: išsiųstas pranešimas apie neįvykdytas prievoles ir pan.;

7.4. jei individuali (personalinė) įmonė neturi pakankamai turto išieškomoms sumoms padengti, areštuojamas ir tokios įmonės savininko turtas;

7.5. jei areštuoto komanditinės (pasitikėjimo) ūkinės bendrijos turto nepakanka šios bendrijos mokestinės nepriemokos išieškojimui užtikrinti, areštuojamas tikrųjų komanditinės (pasitikėjimo) ūkinės bendrijos narių turtas solidariai, o narių komanditorių – turto dalis, kurią jie perdavė arba turėjo perduoti komanditinei (pasitikėjimo) ūkinei bendrijai, bet per sutartyje numatytus terminus neperdavė;

7.6. juridinių asmenų – likviduojamų bei turinčių laikinų finansinių sunkumų įmonių, turtas areštuojamas, kai nustatyta, kad nėra tikslinga tokių įmonių turtui taikyti priverstinę hipoteką / įkeitimą.

8. Mokesčių mokėtojo areštuojamo turto vertė turi atitikti mokestinės nepriemokos bei su turto areštu bei išieškojimu susijusių išlaidų sumą ir turi būti nurodyta turto arešto akte. Nekilnojamojo turto vertė nustatoma pagal valstybės įmonės Registrų centro apskaičiuotą masinio vertinimo / vidutinės rinkos vertę arba kvalifikuotų turto vertintojų parengtą turto vertinimo ataskaitą, kurioje nekilnojamas turtas turi būti įvertintas lyginamosios vertės (pardavimo kainų analogu) metodu įkeitimo tikslu. Atskirais atvejais, kai nustatyta vertė skiriasi daugiau kaip 2 kartus nuo rinkos vertės, dėl turto vertintojų vertinimo ataskaitose nurodytų duomenų teisingumo ar taikytų turto vertės nustatymo metodų tinkamumo mokesčių administratorius gali kreiptis į Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotą atlikti turto arba verslo vertintojų ir turto arba verslo vertinimo įmonių priežiūros įstaigą su prašymu atlikti vertintojo ar vertinimo įmonės patikrinimą, siekdamas įvertinti sudarytų ne ilgesnio kaip trejų metų laikotarpio turto arba verslo vertinimo ataskaitų atitiktį Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatytiems reikalavimams. Transporto priemonės vertė nustatoma, vadovaujantis viešosios įstaigos „Emprekis“ skelbiama informacija apie transporto priemonių rinkos kainas arba kvalifikuotų turto vertintojų parengta transporto priemonių vertinimo ataskaita.

Kito turto vertė nustatoma pagal vidutinę rinkos kainą. Turto areštui taikyti pirmiausia pasirenkamas turtas, į kurį nėra apribotos daiktinės teisės (pvz., įkeitimu (hipoteka), areštu, notaro patvirtintais susitarimais) ir kuris neturi bendraturčių. Areštuotino turto vertė turi labiausiai atitikti užtikrinamos prievolės dydį.

9. Areštuojant turtą, mokesčių mokėtojas turi teisę prašyti mokesčių administratoriaus areštuoti mokesčių mokėtojo siūlomą turtą, tačiau mokesčių administratorius neprivalo tenkinti tokio prašymo, jei tai gali kliudyti tinkamai užtikrinti mokestinės nepriemokos išieškojimą.

10. Turto arešto objektai skirstomi į:

10.1. objektus, kuriuos privaloma teisiškai registruoti;

10.2. objektus, kurių teisiškai registruoti neprivaloma;

10.3. mokesčių mokėtojui apskaitomas mokesčio permokas (skirtumas).

11. Sprendimas areštuoti turtą įgyvendinamas, surašant turto arešto aktą.

12. Turto arešto aktas perduodamas Turto arešto aktų registru (toliau – TAAR). Turto arešto aktų registro tvarkytojas įregistruoja turto arešto aktą Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymo 8 straipsnyje nustatyta tvarka ir terminais.

Mokesčių mokėtojui dalyvaujant turto arešto akto surašyme, turto arešto aktas jam įteikiamas pasirašytinai, o jam nedalyvaujant – įteikiamas MAĮ 164 straipsnyje nustatyta tvarka.

13. Areštuojant mokesčių mokėtojo permoką (skirtumą), turto saugotoju tampa mokesčių administratorius, visais kitais atvejais turto saugotoju skiriamas areštuoto turto valdytojas (mokesčių mokėtojas ar kitas asmuo).

14. Mokesčių mokėtojo nuosavybės teisės į turtą gali būti visiškai apribotos, uždraudžiant mokesčių mokėtojui šiuo turtu disponuoti, naudotis ir jį valdyti, arba gali būti apribotos iš dalies, t. y. apribojamos tik kai kurios nuosavybės teisių sudedamosios dalys (valdymas, disponavimas ar naudojimas). Konkretus mokesčių mokėtojo turto arešto būdas (nuosavybės teisių ar atskirų šios teisės sudedamųjų dalių apribojimas) nurodomas turto arešto akte.

15. Turto arešto aktas panaikinamas per 5 darbo dienas po to, kai paaiškėja, kad:

15.1. mokestinė prievolė įvykdyta;

15.2. mokesčių mokėtojo mokestinė prievolė panaikinta, pasibaigus mokestiniam ginčui. Mokestinio ginčo metu priėmus sprendimą panaikinti mokesčių administratoriaus sprendimą ir pavesti mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą bei priimti naują sprendimą, turto areštas lieka galioti;

15.3. mokesčių mokėtojas įstatymų nustatytais atvejais atleidžiamas nuo mokestinės prievolės vykdymo;

15.4. mokesčių mokėtojo mokestinę nepriemoką perėmė kiti asmenys;

15.5. įsiteisėjo teismo nutartis dėl nemokumo (restruktūrizavimo) bylos mokesčių mokėtojui iškėlimo arba buvo priimtas kreditorių susirinkimo nutarimas nemokumo procedūras vykdyti ne teismo tvarka;

15.6. priimtas sprendimas pripažinti mokestinę prievolę pasibaigusią pagal MAĮ 93 straipsnio 1 dalies 3 ir 5–8 punktus;

15.7. kitais atvejais, kai mokesčių mokėtojas pateikė prašymą ir mokesčių administratorius įvertino, kad nebus pažeisti mokesčių administratoriaus, kaip kreditoriaus, interesai;

15.8. pasibaigė mokestinis ginčas, t. y. įsiteisėjo mokestinį ginčą nagrinėjusios institucijos sprendimas (permokos arešto aktas).

16. Priimtas sprendimas panaikinti turto areštą perduodamas į TAAR, kurio tvarkytojas įregistruoja sprendimą panaikinti turto arešto aktą Lietuvos Respublikos turto arešto aktų registro įstatymo 8 straipsnyje nustatyta tvarka ir terminais. Mokesčių mokėtojui sprendimas panaikinti turto areštą įteikiamas MAĮ 164 straipsnyje nustatyta tvarka.

17. Tais atvejais, kai turtas areštuojamas, apribojant visas nuosavybės teises į turtą ar turtą perduodant tretiesiems asmenims saugoti ar administruoti arba paimant dokumentus, patvirtinančius skolininko turtines teises, taip pat tais atvejais, kai apribojamos teisės į neregistruojamą kilnojamąjį turtą, turtas turi būti aprašytas turto apyraše. Mokesčių mokėtojo turtas aprašomas, dalyvaujant pačiam mokesčių mokėtojui, o tuo atveju, kai mokesčių mokėtojas

yra ne fizinis asmuo – dalyvaujant mokesčių mokėtojo vadovui arba asmeniui, įgaliotam atlikti vadovo funkcijas. Mokesčių mokėtojui atsisakius dalyvauti, aprašant turtą (ar neradus mokesčių mokėtojo), apie tai pažymima turto apyraše, o turtas turi būti aprašomas, mokesčių mokėtojui nedalyvaujant.

18. Aprašant turtą, gali būti atlikti papildomi veiksmai: turto antspaudavimas, plombavimas, kontrolinis svėrimas, matavimas, skaičiavimas, žymų įrašymas ir pan. Jei buvo atliktas vienas ar keli iš šių veiksmų, apie tai bei apie atitinkamus šių veiksmų rezultatus turi būti pažymima turto apyraše. Turto apyrašą pasirašo jį surašęs valstybės tarnautojas ir asmenys, dalyvavę aprašant turtą. Areštuotas aprašytas mokesčių mokėtojo turtas įvertinamas, atsižvelgiant į tos rūšies turto rinkos kainas toje vietovėje ir į turto nusidėvėjimą. Turto vertinimą turi atlikti ne mažiau kaip du mokesčių administratoriaus darbuotojai. Prie turto apyrašo pridedami išrašai ar kiti dokumentai, pagrindžiantys nustatytą turto vertę. Mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su mokesčių administratoriaus įkainojimu, turi teisę jį ginčyti įstatymų nustatyta tvarka.

19. Kai mokesčių mokėtojas dalyvauja, surašant turto arešto aktą ir turto apyrašą, šie dokumentai mokesčių mokėtojui įteikiami pasirašytinai. Mokesčių mokėtojui atsisakius pasirašyti ir / ar priimti turto arešto aktą ir turto apyrašą, valstybės tarnautojas pažymi apie tai turto arešto akte ir įteikia mokesčių mokėtojui MAĮ 164 straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu turtas perduodamas saugoti ar administruoti ne mokesčių mokėtojui, turto arešto aktas ir turto apyrašas turto saugotojui (administratoriui) įteikiami MAĮ 164 straipsnyje nustatyta tvarka.

20. Turto arešto aktas įsigalioja nuo turto arešto akto įregistravimo TAAR dienos.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos valstybės tarnautojai už Taisyklių nesilaikymą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Įsakymas Nr. [VA-105](#), 2024-12-17, paskelbta TAR 2024-12-17, i. k. 2024-22302

Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2021 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. VA-93 „Dėl Mokesčių mokėtojo turto arešto taikymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo